

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף טו

משנה: 'תקרה' עשויה מנסרים של עץ הרחבים ד' טפחים, וכשרים לסינוך מדאורייתא.

תקרה של בית שאין עליה מעזיבה (= שכבת טיט), והוא רוצה לשבת תחתיה לשם מצוות סוכה, לדעת רבי יהודה נחלקו בזה ב"ש וב"ה:

לדעת בית שמאי - הוא צריך לפקפק, כלומר לסתור את הנסרים ולנענע אותם, ובנוסף הוא צריך ליטול אחת מבינתיים, כלומר להוציא נסר אחד מבין שני נסרים ולתת סכך במקום הנסרים שהוציא.

לדעת בית הלל - או שיפקפק או שיטול אחת מבינתיים, שלדעתם הבעיה כאן היא משום 'תעשה ולא מן העשוי' (= תקרה זו נעשית לבית ולא למצוות סוכה), ודי אם עושה פעולה אחת מהנ"ל כדי להכשיר.

לדעת רבי מאיר - יטול אחת מבינתיים והסכך הנמצא במקום הנסרים שהוציא מכשיר, אבל פקפוק לא מועיל, שלדעתו לא מסככים בנסרים.

גמרא: טעמם של ב"ש משום 'גזרת תקרה' (= לעיל דף יד), וכוונתם שאפילו אם הוא פקפק עליו ליטול אחת מבינתיים, כלומר שפקפוק לא מועיל כלל אלא רק נטילה אחת מבינתיים, שבזה הוא גם עושה מעשה לשם מצוות סוכה וגם בטלה 'גזירת תקרה'.

על פי זה צריך לומר שכוונת רבי מאיר במשנה שב"ש וב"ה לא נחלקו בכלל בדבר זה (כי אם לא נאמר כך נמצא שדעתו היא כדעת ב"ש), אלא גם ב"ה סוברים שלא מסככים בנסרים משום 'גזירת תקרה' ולא מועיל פקפוק, אלא רק ליטול אחת מבינתיים.

והא איפלגו בה **חדא זימנא**: ר"מ ורבי יהודה כבר נחלקו בזה במשנה הקודמת (לעיל יד.), ומדוע הם נחלקו בזה שוב במשנה שלנו?

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

רישא בנסרים משופין: המשנה הקודמת עוסקת בנסרים שאין בהם ד' טפחים, והם חלקים וראויים לשימוש, ולכן אין בהם את 'גזירת תקרה' (שהרי אין בהם ד' טפחים), אלא האיסור לסכך בהם לדעת ר"מ הוא משום 'גזירת כלים', כלומר שלמרות שהנסרים הם 'פשוטי כלי עץ' שאינם מקבלים טומאה וכשרים לסיכוך, לדעת ר"מ אסור לסכך בהם שמא יבואו לסכך אף בכלים המקבלים טומאה.

למסקנת הגמרא: באמת גם במשנה הקודמת וגם במשנה שלנו ר"מ ורבי יהודה נחלקו ב'גזרת תקרה'. ומה ששאלנו - מדוע הם נחלקו בזה פעמיים? תשובה: במשנתנו רבי יהודה טוען לר"מ - מדוע אתה אוסר לסכך בנסרים, והרי זוהי דעת בית שמאי בלבד, אבל לדעת בית הלל לא גזרו בכלל את 'גזירת תקרה' ומותר לסכך בנסרים. ואמר לו ר"מ שב"ש וב"ה לא נחלקו בדבר זה, אלא לדעת שניהם אסור לסכך בנסרים משום 'גזירת תקרה'.

פליגי בביטולי תקרה: כלומר לדעת שמואל כשיש בנסרים ד' טפחים, ולא הייתה כאן תקרה בהתחלה ועבשיו הוא בא לסכך בהם לשם סוכה, אפילו רבי יהודה פוסל, גזירה שמא ישב תחת תקרת ביתו ויאמר שאין הבדל בין תקרה זו לתקרה חדשה העשויה לשם סוכה. אבל במשנתנו מדובר בתקרת ביתו שבעת הוא בא לפקפק אותה כדי להכשירה לסוכה, ומעשיו מוכיחים שהוא יודע את האיסור של 'תעשה ולא מן העשוי', ובמקרה זה נחלקו ר"י ור"מ האם יש עדיין מקום ל'גזרת תקרה' או לא.

משנה: ארוכות המטה: קורות עץ שלאורך המיטה, ומקבלות טומאה.

אם יש ביניהן כמותן: אם יש בין שיפוד לשיפוד רוח כרוחב שיפוד (וכן בארוכות המיטה) לכל אורך הסוכה, ונתן ברוח סכך כשר, כשרה.

החוטט בגדיש: חופר בערימה של תבן כדי שתהיה לו סוכה בחלל שנוצר, פסולה משום 'תעשה ולא מן העשוי'.

גמרא: פרוץ כעומד: נאמר לעניין טלטול במקום המוקף מחיצה שהחלק הפרוץ שבה שווה לחלק העומד. ואף במשנתנו הנידון דומה - שהרווח ובו הסכך הכשר שווה למקום השיפודים הפסולים לסיכוך.

בכנס ויוצא: משנתינו שאמרה שהרווח ביניהם הוא 'כמותן' הכוונה שאפשר להכניס ולהוציא את הסכך הנמצא ברווח שבין שיפוד לשיפוד, וא"כ נמצא שהרווח הוא מעט יותר מהשיפודים (= שהרי הסכך שווה לשיעור השיפודים, וכדי שיתאפשר להכניסו ולהוציאו מביניהם חייב להיות ששיעור הרווח הוא מעט יותר מהשיפוד).

קושיא: והרי אפשר לצמצם שהרווח יהיה בדיוק כמו השיפודים, וא"כ כוונת המשנה 'כמותן' ממש ולא מעט יותר.

תירוץ: המשנה עוסקת ב'מעדיף', כלומר למרות שאכן אפשר לצמצם, המשנה מכשירה רק כאשר הרווח הוא מעט יותר, וכפי שהסברנו קודם.

רבא מתרץ: אפשר לומר שמדובר במצמצם, אלא שאם השיפודים היו נתונים 'שתי' (= לאורך הסוכה) הוא נותן את הסכך 'ערב' (= לרוחב הסוכה), ובמקרה כזה בהכרח שהוא מניח את ראשי הקנים של הסכך הכשר על השיפודים (= כדי שהסכך לא יפול), ונמצא שהסכך הכשר מרובה על הפסול ומבטלו.

בלאי כלים: מטלית שבלתה ולא נשאר בה שיעור של שלוש אצבעות על שלוש אצבעות, וכיון שכעת אינה ראויה לשימוש אינה מקבלת טומאה, אבל כיון שהיא היתה בעבר בגד המקבל טומאה גזרו עליה רבנן שלא לסכך בה.

לכאורה זה דומה ל'ארוכות המיטה' שבמשנתינו, שהרי כעת 'ארוכות המיטה' הם אינם כלי, אלא כיון שהם באו מכלי (= מיטה) המקבל טומאה, לכן גזרו חכמים שאסור לסכך בהם.

דחיה: משנתינו עוסקת בארוכה ושתי כרעים, כלומר בקורת העץ שלאורך המיטה יחד עם שני הרגלים המחברות אליה, או בקצרה ושתי כרעים, כלומר בקורת העץ שלרוחב המיטה יחד עם שני הרגלים המחברות אליה, והם פסולות לסיכוך מהתורה (= לקמן הגמרא תבאר מה השימוש בהם).